EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 23.5.2022
COM(2022) 623 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Portugalin vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Portugalin vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

{SWD(2022) 623 final} - {SWD(2022) 640 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Portugalin vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Portugalin vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241[3], jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Tukivälineellä edistetään talouden elpymistä ja erityisesti vihreää ja digitaalista siirtymää tukevien kestävien ja kasvua lisäävien uudistusten ja investointien toteuttamista sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien palautumiskykyä ja potentiaalista kasvua. Se auttaa myös vahvistamaan julkisen talouden kestävyyttä ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Elpymis- ja palautumistukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti [päivitettiin] [XX] päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

---

1 EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

2 EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta, EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17.

(2) Komissio hyväksyi 24 päivänä marraskuuta 2021 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta. Hyväksyminen käynnisti vuoden 2022 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä otettiin asianmukaisesti huomioon Portossa toukokuussa 2021 pidetyssä sosiaalialan huippukokouksessa vahvistettu yhteinen sitoumus jatkaa Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 julistaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 25 päivänä maaliskuuta 2022 painopisteet vuoden 2022 kestävän kasvun selvitystä varten. Komissio hyväksyi 24 päivänä marraskuuta 2021 myös asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella annettavan varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Portugali kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu[4]. Samana päivänä komissio hyväksyi lisäksi suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta sekä ehdotuksen vuoden 2022 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi edellisen 5 päivänä huhtikuuta 2022 ja jälkimmäisen 14 päivänä maaliskuuta 2022.

(3) Geopoliittinen ja taloudellinen tilanne on muuttunut merkittävästi Venäjän hyökättyä Ukrainaan maailmanlaajuisen pandemian jälkimainingeissa. Hyökkäyksen vaikutus jäsenvaltioiden talouksiin on näkynyt esimerkiksi energian ja elintarvikkeiden hintojen nousuna ja kasvunäkymien heikentymisenä. Energian hintojen nousu vaikuttaa erityisesti kaikkein haavoittuvimpiin kotitalouksiin, jotka ovat energiaköyhiä tai vaarassa joutua energiaköyhyyteen. EU:hun on myös virrannut ennennäkemätön määrä Ukrainasta pakenevia. Tilapäistä suojelua koskeva direktiivi otettiin tässä tilanteessa 4 päivänä maaliskuuta 2022 ensimmäistä kertaa käyttöön[5]. Ukrainasta pakeneville myönnetään direktiivin perusteella oikeus oleskella laillisesti EU:ssa sekä oikeus hakeutua koulutukseen, työmarkkinoille ja terveydenhuoltoon, saada asunto ja käyttää sosiaalipalveluita.

(4) Koska taloudellinen ja geopoliittinen tilanne on muuttumassa nopeasti, vuonna 2022 aloitetaan uudelleen talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon kuuluva laaja talous- ja työllisyyspolitiikan koordinointi, ja ohjausjaksoa kehitetään elpymis- ja palautumistukivälineen toteuttamisvaatimusten mukaisesti siten kuin vuotta 2022 koskevassa vuotuisessa selvityksessä kestävästä kasvusta selostetaan. Hyväksyttyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano on olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kohdistuvat kaikkiin tai merkittävään osaan vuosien 2019 ja 2020 ohjausjaksoilla annetuista maakohtaisista suosituksista. Vuosien 2019 ja 2020 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä, kun elpymis- ja palautumissuunnitelmia tarkistetaan, päivitetään tai muutetaan asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti, niiden maakohtaisten suositusten lisäksi, joita on mahdollisesti annettu muokatun suunnitelman toimittamispäivään mennessä.

---

4 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta, EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

5 Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/382, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2022, Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta, EUVL L 71, 4.3.2022, s. 1.

(5) Yleinen poikkeuslauseke on ollut aktivoituna maaliskuusta 2020[6]. Komissio katsoi 3 päivänä maaliskuuta 2021 antamassaan tiedonannossa[7], että päätös yleisen poikkeuslausekkeen deaktivoinnista tai sen soveltamisen jatkamisesta olisi tehtävä laatimalla talouden tilasta kokonaisarvio, jossa keskeisenä määrällisenä kriteerinä on talouden toimeliaisuuden taso EU:ssa tai euroalueella verrattuna kriisiä edeltäneeseen (vuoden 2019 lopun) tasoon. Talousnäkymien lisääntynyt epävarmuus ja suuret heikkenemisriskit sodan jatkuessa Euroopassa, ennennäkemätön energian hintojen nousu ja jatkuvat toimitusketjujen häiriöt edellyttävät vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamista jatkamista vuonna 2023.

(6) Vuoden 2021 vakausohjelmasta 18 päivänä kesäkuuta 2021 annetun neuvoston lausunnon mukaisesti finanssipolitiikan viritystä mitataan tällä hetkellä parhaiten muutoksella perusmenoissa (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä), joissa ei ole mukana covid-19-kriisiin liittyviä väliaikaisia hätätoimenpiteitä mutta joissa ovat mukana elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, (avustuksilla) ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot, suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun[8]. Sen arvioimiseksi, onko kansallinen finanssipolitiikka maltillista ja voidaanko sen koostumuksella edistää kestävää elpymistä, joka on sopusoinnussa vihreän ja digitaalisen siirtymän kanssa, huomiota kiinnitetään finanssipolitiikan kokonaisviritystä laajemmin myös kansallisesti rahoitettujen[9] juoksevien perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä ja covid-19-kriisiin liittyviä väliaikaisia hätätoimenpiteitä) ja investointien kehitykseen.

(7) Komissio hyväksyi 2 päivänä maaliskuuta 2022 tiedonannon, jossa annetaan laajaa finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2023 ja jolla pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja siten vahvistamaan politiikan koordinointia[10]. Komission mielestä vaikuttaa asianmukaiselta, että vuonna 2023 siirrytään talven 2022 talousennusteen makrotalouden näkymien perusteella kasvua tukevasta vuosien 2020–2022 finanssipolitiikan kokonaisvirityksestä pitkälti neutraaliin finanssipolitiikan kokonaisvirityksen, mutta samalla on oltava valmiina reagoimaan muuttuvaan taloustilanteeseen. Komissio totesi, että vuotta 2023 koskevia finanssipoliittisia suosituksia olisi edelleen eriytettävä jäsenvaltioittain ja että niissä olisi otettava huomioon mahdolliset maiden väliset heijastusvaikutukset. Komissio kehotti jäsenvaltioita ottamaan tämän ohjauksen huomioon vakaus- ja lähentymisohjelmissaan. Komissio sitoutui seuraamaan tiiviisti talouden kehitystä ja mukauttamaan ohjaustaan tarvittaessa ja viimeistään talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kevätpaketissa, jonka se esittää toukokuun 2022 lopussa.

---

6 Komission tiedonanto neuvostolle vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoimisesta, Bryssel, 20.3.2020, COM(2020) 123 final.

7 Komission tiedonanto neuvostolle *Vuosi covid-19-pandemian alkamisesta – finanssipoliittiset toimet*, Bryssel 3.3.2021, COM(2021) 105 final.

8 Tässä suosituksessa esitetyt finanssipolitiikan viritystä ja sen osatekijöitä koskevat arviot ovat komission arvioita, jotka perustuvat komission kevään 2022 talousennusteen perustana oleviin oletuksiin. Komission arviot keskipitkän aikavälin potentiaalisesta kasvusta eivät sisällä myönteisiä vaikutuksia elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kuuluvista uudistuksista, jotka voivat vauhdittaa potentiaalista kasvua.

9 Joita ei rahoiteta elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla.

10 Komission tiedonanto neuvostolle – *Finanssipoliittinen ohjaus vuodeksi 2023*, Bryssel 2.3.2022, COM(2022) 85 final.

(8) Vuotta 2023 koskevissa finanssipoliittisissa suosituksissa otetaan 2 päivänä maaliskuuta 2022 hyväksytyn finanssipoliittisen ohjauksen perusteella huomioon heikentyneet talousnäkymät, lisääntynyt epävarmuus ja muut heikkenemisriskit sekä talven talousennusteeseen verrattuna nopeampi inflaatio. Näiden seikkojen perusteella finanssipoliittisilla toimilla on lisättävä julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ja ylläpidettävä heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien ostovoimaa, jotta voidaan lievittää energian hintojen nousun vaikutuksia ja hillitä kerrannaisvaikutuksista johtuvia inflaatiopaineita kohdennettujen ja väliaikaisten toimenpiteiden avulla. Finanssipolitiikan on pysyttävä ketteränä, jotta sitä voidaan mukauttaa nopeasti muuttuviin olosuhteisiin, ja sitä on eriytettävä maittain finanssipoliittisen ja taloudellisen tilanteen mukaan ottaen huomioon muun muassa altistuminen kriisille ja Ukrainasta pakenevien maahantulo.

(9) Portugali toimitti 22 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio on arvioinut asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta päätöksen Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä[11]. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Portugali on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(10) Portugali toimitti vuoden 2022 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2022 vakausohjelmansa 29 päivänä huhtikuuta 2022 asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2022 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Portugalin puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(11) Komissio julkaisi 23 päivänä toukokuuta 2022 Portugalia koskevan vuoden 2022 maaraportin[12]. Siinä arvioitiin Portugalin edistymistä neuvoston vuosina 2019, 2020 ja 2021 hyväksymien asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja arvioitiin elpymisen ja palautumisen tulostaulun pohjalta, miten Portugali on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritettiin puutteita eli haasteita, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata lainkaan tai joihin vastataan vain osittain, sekä uusia ja kehittymässä olevia haasteita, kuten haasteet, jotka johtuvat Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan. Maaraportissa arvioitiin myös Portugalin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

---

11 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2021, Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 10149/21+ADD 1 REV 1).

12 SWD(2022) 623 final.

(12) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Portugalista perusteellisen tarkastelun, jonka tulokset se julkaisi 23 päivänä toukokuuta 2022.[13] Komission päätelmänä oli, että Portugalin makrotaloudessa on epätasapainoja. Haavoittuvuudet liittyvät erityisesti suureen ulkomaiseen, yksityiseen ja julkiseen velkaan tilanteessa, jossa tuottavuuden kasvu on vähäistä.

(13) Portugali toimitti vuotta 2022 koskevan uuden alustavan talousarviosuunnitelman 14 päivänä huhtikuuta 2022. Kattava arvio kyseisestä suunnitelmasta esitetään komission lausunnossa asetuksen (EU) N:o 473/2013 7 artiklan mukaisesti.

(14) Neuvosto suositti 20 päivänä heinäkuuta 2020, että Portugali toteuttaisi vuosina 2020 ja 2021 yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi. Se suositti myös, että Portugali harjoittaisi taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja. Vuonna 2021 Portugalin julkisen talouden alijäämä supistui Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2020 oli ollut 5,8 prosenttia. Portugalin finanssipoliittiset toimet tukivat talouden elpymistä vuonna 2021, ja väliaikaiset hätätilanteeseen liittyvät tukitoimenpiteet vähenivät vuosien 2020 ja 2021 välillä 2,3 prosentista 2,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Portugalin vuonna 2021 toteuttamat toimenpiteet ovat 20 päivänä heinäkuuta 2020 annetun neuvoston suosituksen mukaisia. Hallituksen vuosina 2020 ja 2021 hyväksymät päätösperäiset julkisen talouden toimenpiteet olivat enimmäkseen väliaikaisia, tai niiden vaikutus kompensoidaan tasapainottavilla toimenpiteillä. Sellaiset hallituksen vuosina 2020 ja 2021 hyväksymät päätösperäiset toimenpiteet, jotka eivät olleet väliaikaisia tai joiden vaikutusta ei kompensoida tasapainottavilla toimenpiteillä, koostuivat pääasiassa terveydenhuoltoon liittyvistä menoista, kuten kustannuksista, jotka johtuivat siitä, että kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä palkkasi lisää terveydenhuollon ammattilaisia parantaakseen toimintavalmiuksiaan. Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan julkinen velka oli 127,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021.

(15) Vuoden 2022 vakausohjelmassa esitettyjen julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on vuonna 2022 varovainen ja sen jälkeen realistinen.**[14]** Hallitus ennustaa reaalisen BKT:n kasvavan 5,0 prosenttia vuonna 2022 ja 3,3 prosenttia vuonna 2023. Komission kevään 2022 talousennusteessa reaalisen BKT:n kasvu on vuonna 2022 voimakkaampaa, 5,8 prosenttia, ja vuonna 2023 heikompaa, 2,7 prosenttia. Ero johtuu siitä, että komission ennusteen mukaan yksityinen kulutus ja nettovienti kasvavat vuonna 2022 voimakkaammin ja investoinnit ja nettovienti vuonna 2023 hitaammin kuin hallituksen ennusteessa.

---

13 SWD(2022) 637 final.

14 Komissiolle ja neuvostolle 29 päivänä huhtikuuta 2022 toimitetun vuoden 2022 vakausohjelman tietojen koontipäivä oli 25 päivänä maaliskuuta 2022, jolloin se esiteltiin kansalliselle parlamentille. Portugali toimitti komissiolle ja euroryhmälle 14 päivänä huhtikuuta 2022 vuoden 2022 alustavan talousarviosuunnitelman, joka sisälsi vakausohjelmassa esitettyyn skenaarioon verrattuna hieman päivitetyn makrotalouden skenaarion vuodeksi 2022. Vuoden 2022 alustavassa talousarviosuunnitelmassa reaalisen BKT:n kasvua vuonna 2022 oli tarkistettu hieman alaspäin, 4,9 prosenttiin (vakausohjelman 5,0 %:sta), ja vuoden 2022 kuluttajahintainflaatiota (YKHI) ylöspäin 4,0 prosenttiin (vakausohjelman 3,3 %:sta). Vaikka julkisen talouden koostumus oli vuoden 2022 alustavassa talousarviosuunnitelmassa hieman erilainen, siinä säilytettiin julkisen talouden alijäämätavoite, joka on 1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022.

Hallitus ennakoi vuoden 2022 vakausohjelmassaan julkisen talouden nimellisen alijäämän supistuvan 1,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja 0,7 prosenttiin vuonna 2023. Vuonna 2022 supistuminen johtuu pääasiassa talouden toimeliaisuuden voimakkaasta kasvusta ja useimpien pandemiaan liittyvien hätätoimenpiteiden lakkaamisesta. Julkisen talouden velan odotetaan ohjelman mukaan supistuvan 120,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja 115,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella komission kevään 2022 talousennusteen mukaan 1,9 prosenttia vuonna 2022 ja 1,0 prosenttia vuonna 2023. Alijäämä vastaa näin vuoden 2022 vakausohjelmassa vuodeksi 2022 ennakoitua alijäämää ja on vuonna 2023 hieman suurempi kuin vakausohjelmassa ennakoitu alijäämä, mikä johtuu pääasiassa siitä, että komission ennusteessa juoksevat menot ovat vuonna 2023 suuremmat. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen on 119,9 prosenttia vuonna 2022 eli pienempi kuin vakausohjelmassa ja 115,3 prosenttia vuonna 2023 eli lähellä vakausohjelmassa ennakoitua lukua. Ero vuonna 2022 johtuu siitä, että komission ennusteessa nimellisen BKT:n kasvu on kyseisenä vuonna voimakkaampaa.

Komission kevään 2022 talousennusteen perusteella keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvun (10 vuoden keskiarvon) arvioidaan olevan 1,5 prosenttia. Arviossa ei kuitenkaan ole otettu huomioon elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviä uudistuksia, jotka voivat vauhdittaa Portugalin talouden potentiaalista kasvua.

(16) Hallitus on vuonna 2022 luopunut suurimmasta osasta covid-19-kriisin takia toteutetuista toimenpiteistä, joten väliaikaisten hätätilanteeseen liittyvien tukitoimenpiteiden ennakoidaan supistuvan 0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 2,2 prosenttia. Energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten torjumiseksi hyväksytyt toimenpiteet vaikuttavat julkisen talouden vuoden 2022 alijäämään. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan kyseiset toimenpiteet ovat 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022 ja niiden vaikutus kumoutuu kokonaan vuonna 2023[15]. Nämä toimenpiteet koostuvat pääasiassa sosiaalisista tulonsiirroista köyhemmille kotitalouksille, energiankulutuksesta kannettavien välillisten verojen kevennyksistä sekä energiankulutukseen liittyvistä tuista. Toimenpiteet on ilmoitettu väliaikaisiksi. Jos energian hinnat pysyvät kuitenkin korkeina myös vuonna 2023, joitakin näistä toimenpiteistä saatetaan jatkaa. Osaa näistä toimenpiteistä ei ole kohdennettu, etenkään yleistä polttoaineveron laskua. Julkisen talouden alijäämään vaikuttavat myös kustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille. Komission kevään 2022 talousennusteen mukaan kyseiset kustannukset ovat 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022[16].

---

15 Luvut kuvaavat syksyn 2021 jälkeen toteutettujen toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

16 Ukrainasta EU:hun pakenevien kokonaismäärän oletetaan nousevan asteittain 6 miljoonaan vuoden 2022 loppuun mennessä, ja arvio heidän maantieteellisestä sijoittautumisestaan perustuu tämänhetkisen maahanmuuttajayhteisön kokoon, vastaanottavan jäsenvaltion suhteelliseen väkilukuun ja siihen, mihin Ukrainasta paenneet ovat tosiasiallisesti sijoittautuneet maaliskuusta 2022 alkaen. Arviot talousarviokustannuksista henkeä kohti perustuvat komission Yhteisen tutkimuskeskuksen Euromod-mikrosimulaatiomalliin, jossa otetaan huomioon sekä käteisetuudet, joihin maahan tulleilla voi olla oikeus, että luontoissuoritukset, kuten koulutus ja terveydenhuolto.

(17) Neuvosto suositti 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Portugali rahoittaa vuonna 2022 elpymis- ja palautumistukivälineen avulla lisäinvestointeja, joilla tuetaan elpymistä, ja noudattaa samalla maltillista finanssipolitiikkaa.[17] Lisäksi sen olisi jatkettava kansallisesti rahoitettuja investointeja. Neuvosto suositti myös, että Portugali rajoittaa kansallisesti rahoitettujen juoksevien menojen kasvua. Se suositti myös, että Portugali harjoittaisi taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa julkisen talouden kestävyys keskipitkällä aikavälillä, ja samalla lisäisi investointeja kasvupotentiaalin parantamiseksi.

(18) Komission kevään 2022 talousennusteen ja Portugalin vuoden 2022 vakausohjelmaan sisältyvien tietojen perusteella komission kevään 2022 talousennusteessa ennakoidaan finanssipolitiikan virityksen olevan vuonna 2022 neuvoston suosituksen mukaisesti elvyttävä, toisin sanoen –2,0 prosenttia suhteessa BKT:hen[18]. Portugali aikoo jatkaa elpymisen tukemista hyödyntämällä elpymis- ja palautumistukivälinettä lisäinvestointien rahoittamiseen neuvoston suosituksen mukaisesti. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavien menojen positiivisen vaikutuksen talouden toimeliaisuuteen arvioidaan kasvavan 0,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuodesta 2021. Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,2 prosenttiyksikköä vuonna 2022[19]. Sen vuoksi Portugali suunnittelee jatkavansa kansallisesti rahoitettuja investointeja neuvoston suosituksen mukaisesti. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) ennakoidaan olevan finanssipolitiikan kokonaisviritykseen vuonna 2022 niin ikään elvyttävä vaikutus, joka on 1,1 prosenttiyksikköä. Tähän merkittävään elvyttävään vaikutukseen sisältyy niiden toimenpiteiden lisävaikutus, joilla puututaan energian hintojen nousun taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin (0,6 % suhteessa BKT:hen), ja se sisältää myös kustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,1 % suhteessa BKT:hen), kun taas julkisen sektorin palkkamenojen, ikääntymiseen liittyvien menojen ja välituotekäytön kasvun odotetaan edelleen aiheuttavan juoksevien menojen kasvupaineita. Erityisesti BKT-deflaattoriin verrattuna voimakkaamman kuluttajahintojen nousun ennustetaan vaikuttavan siihen elvyttävään vaikutukseen, joka kansallisesti rahoitetuilla juoksevilla perusmenoilla on finanssipolitiikan kokonaisviritykseen vuonna 2022, lisäämällä menoja, jotka liittyvät tavaroiden ja palvelujen julkiseen kulutukseen. Portugalin odotetaan yleisesti ottaen pitävän kansallisesti rahoitettujen juoksevien menojen kasvun hallinnassa vuonna 2022, koska kansallisesti rahoitettujen juoksevien menojen merkittävä elvyttävä vaikutus vuonna 2022 johtuu pääasiassa toimenpiteistä, joilla puututaan energian hintojen nousun taloudellisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin, sekä kustannuksista, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille.

(19) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2022 talousennusteen mukaan 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen olettaen, että politiikka säilyy

---

17 Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Portugalin vuoden 2021 vakausohjelmasta, EUVL C 304, 29.7.2021, s. 102.

18 Negatiivinen (positiivinen) indikaattorin arvo tarkoittaa, että perusmenojen kasvu on suurempi (pienempi) kuin keskipitkän aikavälin talouskasvu, mikä osoittaa finanssipolitiikan olevan elvyttävää (kiristävää).

19 Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan elvyttävä vaikutus, joka on 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

muuttumattomana[20]. Portugalin ennakoidaan jatkavan elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten käyttöä vuonna 2023 elpymistä tukevien lisäinvestointien rahoittamiseen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavien menojen positiivisen vaikutuksen talouden toimeliaisuuteen arvioidaan kasvavan 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuodesta 2022. Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,3 prosenttiyksikköä vuonna 2023[21]. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) taas ennakoidaan olevan finanssipolitiikan kokonaisviritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka on 0,7 prosenttiyksikköä. Tähän sisältyy energian hintojen nousuun liittyvien toimenpiteiden asteittaisen lakkauttamisen vaikutus (0,6 % suhteessa BKT:hen). Samaan aikaan BKT-deflaattoriin verrattuna voimakkaamman kuluttajahintojen nousun vuonna 2022 ennustetaan vaikuttavan siihen vaikutukseen, joka kansallisesti rahoitetuilla juoksevilla perusmenoilla on finanssipolitiikan kokonaisviritykseen vuonna 2023, lisäämällä eläkkeisiin ja sosiaalietuuksiin liittyviä menoja indeksoinnin seurauksena.

(20) Vuoden 2022 vakausohjelmassa julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan asteittain 0,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 ja julkisen talouden rahoitusaseman odotetaan saavuttavan tasapainon vuonna 2025. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan siten pysyvän alle 3 prosentissa suhteessa BKT:hen ohjelmakauden aikana. Vakausohjelmassa odotetaan julkisen talouden velan suhteessa BKT:hen supistuvan vuoteen 2025 mennessä siten, että se supistuu 109,8 prosenttiin vuonna 2024 ja edelleen 105,9 prosenttiin vuonna 2025. Komission analyysin perusteella velkakestävyysriskit vaikuttavat keskipitkällä aikavälillä suurilta.

(21) Kasvua paremmin edistävä julkisen talouden koostumus sekä tulo- että menopuolella tukisi Portugalin julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä, parantaisi liiketoimintaympäristöä ja edistäisi osallistavaa elpymistä. Portugalin verojärjestelmän osalta on näyttöä[22] siitä, että maan vero- ja etuusjärjestelmä on melko hankala ja läpinäkyvyydeltään puutteellinen (järjestelmässä on yli 500 veroetuutta, jotka jakautuvat yli 60 säädökseen) ja että verotukien taloudellista tehokkuutta voitaisiin lisätä johdonmukaisen seurannan ja arvioinnin avulla. Lisäksi yhteisöveron verokantarakennetta monimutkaistavat valtion ja kuntien käyttöön ottamat korotukset, mikä tekee järjestelmästä veronmaksajien kannalta hankalamman ja aiheuttaa lisärasitteita verohallinnolle. Välittömiä veroja pidätetään usein liikaa, mikä johtaa huomattavan suuriin palautushakemuksiin seuraavana vuonna. Veronkannon toistuvat kustannukset ovat suhteellisen suuret (vuonna 2019 ne olivat noin 20 % EU27:n keskiarvoa suuremmat), ja verohallinnon investoinnit tieto- ja viestintätekniikkaan ovat EU:n keskiarvoon verrattuna vähäiset (5,7 % verohallinnon toimintamenoista vuonna 2019 eli likimain puolet EU27:n keskiarvosta). Tämän vuoksi verohallinnon tehostaminen auttaisi lyhentämään verojen maksuun kuluvaa aikaa Portugalissa ja vähentämään maksamattomien verorästien suurta määrää (joka oli vuoden 2019 lopussa 37,1 % koko nettokertymästä eli EU:n suurimpia). Portugalin sosiaalisen

[20] Negatiivinen (positiivinen) indikaattorin arvo tarkoittaa, että perusmenojen kasvu on suurempi (pienempi) kuin keskipitkän aikavälin talouskasvu, mikä osoittaa finanssipolitiikan olevan elvyttävää (kiristävää).

[21] Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan elvyttävä vaikutus, joka on 0,2 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

[22] ‘Tax benefits in Portugal – concept, methodology and practice’, Working Group on Tax Benefits, toukokuu 2019.

suojelun järjestelmässä sosiaalisten tulonsiirtojen vaikutus köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämisessä on heikompi kuin EU:ssa keskimäärin. Etenkin vähimmäistulon riittävyys on heikko, sillä vähimmäistulo on vain 37,5 prosenttia köyhyysrajasta (EU:ssa vastaava luku on 58,9 %). Samaan aikaan vaikuttaa siltä, että monilla sosiaalietuuksilla on samankaltaisia tavoitteita, mikä lisää osaltaan järjestelmän monimutkaisuutta. Tästä seurauksena oleva sosiaalisen suojelun järjestelmän hajanaisuus johtaa suhteellisen alhaiseen käyttöasteeseen ja siihen, ettei tukea eniten tarvitseville ohjata sitä tehokkaasti, mikä heikentää sosiaalietuuksien kattavuutta ja viime kädessä niiden riittävyyttä. Tässä yhteydessä kansallisen köyhyydentorjuntastrategian täytäntöönpano on erityisen tärkeää.

(22) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan 2.2 kriteerin mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Ne auttavat vastaamaan kaikkiin tai merkittävään osaan niistä taloudellisista ja sosiaalisista haasteista, jotka tuodaan esiin neuvoston Portugalille talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä vuosina 2019 ja 2020 antamissa maakohtaisissa suosituksissa sekä niissä maakohtaisissa suosituksissa, joita on mahdollisesti annettu suunnitelman hyväksymispäivään mennessä. Suunnitelmalla edistetään erityisesti investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Keskeisellä sijalla suunnitelmassa on julkisen talouden laadun ja valtion omistamien yritysten taloudellisen kestävyyden parantaminen. Suunnitelmaan sisältyy kunnianhimoisia toimia, joilla on tarkoitus parantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokykyä ja mahdollisuuksia saada laadukasta terveydenhoitoa ja pitkäaikaishoitoa. Suunnitelmalla pyritään myös parantamaan väestön yleistä osaamistasoa, myös eri väestöryhmien digitaalisia taitoja, ja kehittämään ammatillisen koulutuksen tarjontaa. Siihen sisältyy merkittäviä investointeja, joilla on tarkoitus parantaa sosiaalipalveluja muun muassa lisäämällä sosiaaliseen asuntotuotantoon kuuluvien ja kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa. Suunnitelmassa otetaan lisäksi käyttöön asianmukaisia toimenpiteitä, joilla on tarkoitus vähentää työmarkkinoiden segmentoitumista ja tukea laadukkaita työpaikkoja ja työpaikkojen säilyttämistä. Suunnitelmalla pyritään tukemaan merkittävästi digitaaliteknologian käyttöä kansalaisten ja yritysten keskuudessa. Siinä otetaan käyttöön toimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen saantia ja edistämään yksityisiä ja julkisia investointeja maan talouden elvyttämiseksi. Suunnitelma sisältää myös merkittäviä uudistuksia ja investointeja, joilla on tarkoitus edistää investointeja tutkimukseen ja innovointiin ja lisätä tutkimuksen ja innovoinnin tehokkuutta ja tuloksekkuutta. Suunnitelmaan sisältyy kunnianhimoisia toimia liiketoimintaympäristön haasteisiin vastaamiseksi ja oikeuslaitoksen tehokkuuden parantamiseksi.

(23) Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon odotetaan myötävaikuttavan siihen, että vihreän ja digitaalisen siirtymän eteneminen jatkuu. Ilmastotavoitteita tukevien toimenpiteiden osuus Portugalin suunnitelman kokonaismäärärahoista on 37,9 prosenttia ja digitaalisia tavoitteita tukevien toimenpiteiden osuus 22,1 prosenttia. Elpymis- ja palautumissuunnitelman täysimittainen täytäntöönpano siihen kuuluvien välitavoitteiden ja tavoitteiden mukaisesti auttaa Portugalia toipumaan nopeasti covid-19-kriisin seurauksista ja vahvistaa samalla sen palautumiskykyä. Työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemmin muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.

(24) Portugali toimitti kumppanuussopimuksen[23] 4 päivänä maaliskuuta 2022, mutta muita koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjoja ei ole vielä toimitettu. Portugalin on otettava vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan rahastojen ohjelmasuunnittelussa huomioon asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset noudattaen 24 päivänä kesäkuuta 2021 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2021/1060. Tämä on edellytys sille, että koheesiopolitiikan rahastoista saatavan taloudellisen tuen vaikuttavuus paranee ja sen tuoma lisäarvo on mahdollisimman suuri ja että samalla edistetään koordinointia, täydentävyyttä ja yhtenäisyyttä näiden rahastojen ja muiden unionin välineiden ja rahastojen välillä. Elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanon onnistuminen edellyttää myös investointien pullonkaulojen poistamista, jotta voidaan tukea vihreää ja digitaalista siirtymää sekä tasapainoista aluekehitystä.

(25) Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa huomioon otettujen taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi Portugalilla on ratkaistavanaan useita kiertotalouteen liittyviä lisähaasteita. Portugalin kiertotaloutta ja jätehuoltoa koskevat indikaattorit ovat huomattavasti alle EU:n keskiarvon. Yhdyskuntajätteen keskimääräinen kierrätysaste on alhainen ja laskussa, ja kierrätysasteessa on alueellisia eroja. Portugali ei saavuttanut EU:n tavoitetta, joka edellyttää, että yhdyskuntajätteestä kierrätetään 50 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Kokonaiskierrätysaste oli 29 prosenttia vuonna 2019 ja 26,5 prosenttia vuonna 2020 (alustavat tiedot), kun EU:n keskiarvo oli 48 prosenttia. EU:n seuraavaksi vuosikymmeneksi asettamien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää huomattavia toimia. Näihin kuuluu myös tavoite, jonka mukaan yhdyskuntajätteestä on kierrätettävä vuoteen 2025 mennessä 55 prosenttia. Parannuksia tarvitaan jätteen syntymisen ehkäisemisen ja jätteen minimoinnin, lajittelun, uudelleenkäytön ja kierrätyksen lisäämiseksi, jotta jätteiden päätymistä kaatopaikoille ja polttolaitoksiin voidaan välttää, sekä jätteen kierrätys- ja käsittelylaitosten nykyaikaistamiseksi. Kaatopaikka- ja jätteenpolttomaksujen korottaminen, jäännösjäteveron käyttöönotto ja sellaisten kuntien maksujen korottaminen, jotka eivät saavuta kierrätystavoitteita, ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten näiden tavoitteiden saavuttamista voidaan tukea. Lisäksi prosessia voisivat nopeuttaa jätteen erilliskeräyksen laajentaminen ja ”maksa itse omat jätekustannuksesi” -periaatteella toimivien järjestelmien kehittäminen edelleen.

(26) EU:n valtion- tai hallitusten päämiesten Versailles’n julistuksessa antaman toimeksiannon mukaisesti REPowerEU-suunnitelman tavoitteena on poistaa mahdollisimman pian asteittain Euroopan unionin riippuvuus Venäjältä tulevasta fossiilisten polttoaineiden tuonnista. Tätä varten määritetään vuoropuhelussa jäsenvaltioiden kanssa sopivimmat kansallisen, alueellisen ja EU:n tason hankkeet, investoinnit ja uudistukset. Näiden toimenpiteiden tavoitteena on vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista yleensä sekä siirtyä tuomaan fossiilisia polttoaineita muualta kuin Venäjältä.

(27) Portugalissa uusiutuvien energialähteiden osuus on suuri (kolmasosa sen energiapaletista), eikä se ole kovin riippuvainen Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Vuoden 2020 tietojen mukaan öljyn ja kaasun (lähinnä nesteytetty

[23] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä, EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159.

maakaasu) osuus primäärienergian hankinnasta on kuitenkin edelleen kaksi kolmasosaa: öljyn osuus on 42 prosenttia ja kaasun osuus 24 prosenttia. Hiilen käyttö sähköntuotannossa lopetettiin asteittain vuonna 2021, mutta kaasun kulutus on lisääntynyt nopeasti viime vuosina osittain kuivuuden aiheuttaman vesivoiman vähentymisen vuoksi. Portugalin kaasun tuonnista 10 prosenttia on peräisin Venäjältä, ja sen riippuvuus Venäjältä tuotavasta energiasta on selvästi alle EU:n keskiarvon (joka on 44 %), koska se käyttää pääasiassa nesteytettyä maakaasua eikä tuo lainkaan öljyä tai hiiltä Venäjältä[24]. Portugali tuo kuitenkin 100 prosenttia fossiilisista polttoaineistaan. Tämän yleisen tuontiriippuvuuden vähentäminen EU:n entistä kunnianhimoisempien ilmastotavoitteiden mukaisesti keskittymällä kohtuuhintaisempaan, varmempaan ja kestävämpään energiaan edellyttää Portugalin aurinko- ja tuulivoimapotentiaalin, myös merituulivoiman, laajempaa hyödyntämistä, jota olisi tuettava erityisesti siten, että yksinkertaistetaan lupamenettelyjä ja parannetaan hallinnollisia valmiuksia. Sähkön siirto- ja jakeluverkkojen parantamisella, myös tasasähköteknologioiden avulla, sekä sähkön varastointiin tehtävien investointien mahdollistamisella varmistettaisiin joustavat ja nopeaan reagointiin perustuvat energiatoimitukset, mikä on ratkaisevan tärkeää hallinnoitaessa järjestelmää, jossa uusiutuvien energialähteiden osuus on suuri. Myös sähköverkkojen vähäinen yhteenliitäntä Espanjan (ja viime kädessä Ranskan) sähköverkkoihin on haaste Portugalin ja EU:n sähköjärjestelmän häiriönsietokyvylle. Lisäämällä rajat ylittäviä sähköverkkoyhteyksiä voitaisiin tukea Iberian niemimaan uusiutuvan energian kapasiteetin parempaa integrointia energian sisämarkkinoille. Rakennusten energiatehokkuuden parantamisessa asianmukaisilla rahoitusjärjestelyillä, tiedotuskampanjoilla ja vihreän osaamisen kehittämisellä voitaisiin merkittävästi lisätä investointien tuloksekkuutta. Lisäksi liikennealan hiilestä irtautumisen tukemista on jatkettava muun muassa nopeuttamalla sähköajoneuvojen latausinfrastruktuurin käyttöönottoa ja edistämällä keskeisten rautatie-, pyöräily- ja joukkoliikennehankkeiden toteuttamista. Portugalin on tarpeen edelleen nostaa tavoitetasoja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä sekä uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden lisäämisessä, jotta ne vastaavat 55-valmiustavoitteita.

(28) Nopeutettu siirtyminen ilmastoneutraaliuteen ja luopuminen fossiilisista polttoaineista aiheuttaa monilla aloilla huomattavia rakenneuudistuskustannuksia. Portugali voi kuitenkin hyödyntää koheesiopolitiikan yhteydessä oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia siirtymisen sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi alueilla, joilla vaikutukset ovat suurimmat. Lisäksi Portugali voi hyödyntää Euroopan sosiaalirahasto plussaa parantaakseen työllistymismahdollisuuksia ja vahvistaakseen sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

(29) Neuvosto on tutkinut vuoden 2022 vakausohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[25] ilmenee jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.

(30) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto on suosittanut, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa

[24] Eurostat (2020), Venäjältä peräisin olevan tuonnin osuus maakaasun, raakaöljyn ja kivihiilen kokonaistuonnista. EU27:n keskiarvon osalta kokonaistuonti perustuu EU27:n ulkopuolelta tulevaan tuontiin. Portugalin osalta kokonaistuonti sisältää EU:n sisäisen kaupan. Raakaöljy ei sisällä jalostettuja öljytuotteita.

[25] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

kautta – toimia noudattaakseen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaa suositusta. Portugalin osalta tämä ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävistä suosituksista 1 ja 2.

(31) Neuvosto on tutkinut vuoden 2022 kansallisen uudistusohjelman ja vuoden 2022 vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut neuvoston suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävistä suosituksista 1, 2 ja 4. Suositukset 1 ja 2 edistävät myös euroalueelle annettujen suositusten, erityisesti suositusten 1 ja 4, täytäntöönpanoa. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla finanssipolitiikan toimenpiteillä autetaan muun muassa korjaamaan epätasapainoja, jotka liittyvät suureen julkisen talouden velkaan tilanteessa, jossa tuottavuuden kasvu on vähäistä. Suosituksessa 2 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan muun muassa vähentämään julkista, yksityistä ja ulkomaista velkaa, sillä koko elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano tukee kasvua ja vahvistaa samalla talouden häiriönsietokykyä. Suosituksessa 4 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan muun muassa korjaamaan haavoittuvuustekijöitä, joita liittyy suureen ulkomaiseen velkaan pitkällä aikavälillä,

SUOSITTAA, että Portugali toteuttaa vuosina 2022 ja 2023 toimia, joilla se

1. varmistaa vuonna 2023 maltillisen finanssipolitiikan erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun pienemmäksi kuin keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu, kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille; on valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa; lisää julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen, RePowerEU:n ja muiden EU:n varojen avulla; harjoittaa vuoden 2023 jälkeen finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa uskottava ja asteittainen velan vähentäminen ja julkisen talouden kestävyys keskipitkällä aikavälillä asteittaisen vakauttamisen, investointien ja uudistusten avulla; parantaa verojärjestelmän ja sosiaalisen suojelun järjestelmän tuloksekkuutta erityisesti yksinkertaistamalla molempia kehyksiä, tehostamalla järjestelmien hallintoa ja keventämällä niihin liittyviä hallinnollisia rasitteita;

2. etenee elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa 13 päivänä heinäkuuta 2021 annettuun neuvoston täytäntöönpanopäätökseen sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden mukaisesti; toimittaa vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat, jotta niistä komission kanssa käytävät neuvottelut voidaan saattaa päätökseen ja niiden täytäntöönpano voidaan aloittaa;

3. parantaa kiertotalouteen siirtymisen edellytyksiä erityisesti lisäämällä jätteen syntymisen ehkäisemistä ja jätteen kierrätystä ja uudelleenkäyttöä, jotta jätteiden päätymistä kaatopaikoille ja polttolaitoksiin voidaan välttää;

4. vähentää yleistä riippuvuuttaan fossiilisista polttoaineista, myös liikennealalla; nopeuttaa uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa parantamalla sähkön siirto- ja jakeluverkkoja, mahdollistamalla investoinnit sähkön varastointiin ja yksinkertaistamalla lupamenettelyjä, jotta tuulisähkön, erityisesti merituulivoiman, ja aurinkosähkön tuotantoa voidaan kehittää edelleen; vahvistaa rakennusten energiatehokkuusinvestointien kannustinkehystä; lisää sähköverkkojen yhteenliitäntöjä.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja